

HIPERAKTYVŪS VAIKAI

REKOMENDACIJOS MOKYTOJAMS

*Paruošė Pasvalio r. sav.
Pedagoginės psichologinės tarnybos psichologė
Simona Stapulionienė*

1. Teigiamai nusiteikite mokinio atžvilgiu:

- ❖ Jis nėra „sąmoningas kenkėjas“, „priešas“, „rakštis“, o mokinys, kuriam reikalinga Jūsų pagalba, ir Jūs tai galite padaryti;

2. Dažniau naudokite skatinimo (atsižvelkite į mokinio pageidavimus), o ne bausmių sistemą:

(skatinimo ir bausmių formos iš anksto turi būti aptartos su vaiku ir priimtos abipusiu susitarimu)

- ❖ Susikurkite klasės taisykles;
- ❖ Žodžiu ar žvilgsniu padrąsinkite, paskatinkite jį dirbti;
- ❖ Išklauskite, venkite kritikuoti;
- ❖ Leiskite pasirinkti vieną kartą neatlikti namų darbų, jeigu gerai parašė kontrolinį darbą;
- ❖ Parašykite gerą pažymį ar pagyrimą į pažymių knygele;
- ❖ Užduokite mažiau namų darbų, jeigu gerai dirbo pamokų metu;
- ❖ Leiskite pamokos viduryje pasivaikščioti keletai minučių, duokite paskaityti arba pažaisti mokyklinėmis priemonėmis;
- ❖ Kartais specialiai nekreipkite dėmesio į vaiko šūkavimus, bet tuojau pat pagirkite, kuomet jis susivaldo, nusiramina;
- ❖ Galite rašyti vaiko gero elgesio dienoraštį. Svarbu nereikalauti iš mokinio gero elgesio apskritai. Užduotį ir lūkesčius formuluokite mokiniui labai aiškiai ir suprantamai.
- ❖ Reikalavimų neturėtų būti per daug, bet ir ne per mažai, t.y. pagal vaiko galimybes, kad vaikas nesijaustų nieko gero nenuveikęs. Jei dienoraštyje lieka daug neįvykdytų susitarimų, reikia išskaidyti į mažesnes pakopas.

- ❖ Pasiekus teigiamų rezultatų, reikia vaiką apdovanoti (*pagyrimas, leidimas vadovauti žaidimui, paskyrimas pareigoms, papildomas mokytojo dėmesys ir pan.*);
- ❖ *Bausmė* galėtų būti kurios nors privilegijos ar paskatinimo praradimas, pranešimas tėvams;
- ❖ Svarbu, kad vaikas tuoj pat patirtų savo elgesio pasekmes, o ne po kurio laiko;
- ❖ Svarbu nebausti vaiko darbu, papildomomis užduotimis;
- ❖ Itin efektyvūs ilgesnio laiko susitarimai, kuriuose fiksuojamas tinkamas ir netinkamas elgesys. Tai gali būti balų, taškų, žetonų sistema. Rezultatai suvedami baigiantis dienai, vėliau savaitei. Laikotarpis palaipsniui ilginamas: pradedama nuo trumpalaikių susitarimų ir po to pereinama prie susitarimų ilgesniam laikui.

3. Ugdykite dėmesingumą:

- ❖ Sodinkite vaiką šalia mokytojo; vaikas turėtų sėdėti nugarą į likusią klasės dalį;
- ❖ Nesodinkite jo prie lango, durų, šildytuvų, judrių bendraklasių, šalia tokių vaikų, kurie jį erzina, skriaudžia;
- ❖ Reikalingas gerai matomas laikrodis, kad mokinys žinotų, kada bus pertraukėlė;
- ❖ Pamoką pradėkite nuo sunkesnių užduočių;
- ❖ Mokykite vaiką užsirašyti, pasižymėti informaciją (pasibraukti, paryškinti);
- ❖ Leiskite naudotis pagalbine medžiaga (taisyklėmis, veiksmų sekos schemomis ir pan.);
- ❖ Pateikite tik po vieną instrukciją;
- ❖ Apgalvokite skiriamų užduočių apimtį;
- ❖ Išmokykite vaiką naudotis klasėje esančia informacija (plakatais, schemomis);
- ❖ Įpratinkite vaiką klausti, pasitikslinti, jeigu ko nors nesuprato;
- ❖ Sudarykite sąlygas namų darbus pradėti dar klasėje, kad įsitikintumėte, jog vaikas tikrai supranta, kaip juos reikės užbaigti;
- ❖ Skatinkite mokinį darbo pradžioje, sprendžiant užduotį ir ją baigiant;
- ❖ Mokykite vaikus bendradarbiauti;
- ❖ Padėkite mokiniui pradėti kiekvieną užduotį;
- ❖ Vertinkite mokinio žinias, o ne gebėjimą išlaikyti dėmesį;
- ❖ Sudarykite sąlygas, kad vaikas sugebėtų atsakyti į mokytojo klausimus (*sudėtingesnius klausimus pateikite raštu ir leiskite jam apgalvoti atsakymą, po to garsiai paklauskite ir paprašykite jį atsakyti*);
- ❖ Stenkitės pasirinkti tinkamą klaidų taisymo būdą: skatinkite vaiką pamąstyti, kaip kitaip atlikti užduotį, vietoj to, kad tepasakote, jog atsakymas neteisingas;

4. Slopinkite perdėtą mokinio judrumą:

- ❖ Perdėtam vaiko aktyvumui suteikite tikslingumo (*suorganizuokite judrią pertraukėlę, paprašykite nuvalyti lentą ar išdalinti sąsiuvinius*);
- ❖ Stenkitės nukreipti vaiko veiklą taip, kad jo judrumas niekam netrukdytų;
- ❖ Elgesio valdymui taikykite izoliavimo taisyklę, leiskite išeiti trumpam iš klasės, pas psichologą ar socialinį pedagogą, kad sugrįžtų nusiraminęs;
- ❖ Nepateikite visų užduočių iš karto. Tegul gauna vieną užduotį, ją atlieka, priėjęs prie mokytojo stalo parodo atliktą darbą ir tik tai tada gauna naująją. Toks tikslingas mokinio judėjimas niekam netrukdytų, vaikas neįkyrėtų.

5. Mokykite vaiką savistabos, savikontrolės būdų:

- ❖ Elgesio savistabai ir savikontrolėi tinka susitarimai, kuriuose numatyti elgesio vertinimo kriterijai, pagal kuriuos vaikas įvertina savo elgesį pamokoje: už dieną, už savaitę; išgirsta suaugusiųjų nuomonę apie savo vertinimą.
- ❖ Galima susitarti, kad tam tikrą laikotarpį (pvz., 2 sav.) vaikas kasdien parneša tėvams savo elgesio įvertinimą kiekvienoje pamokoje (*kaip atlikti namų darbai, kaip sekėsi jam dirbti individualiai, kaip elgėsi su bendraklasiais ir pan.*).
- ❖ Iš anksto su tėvais turi būti aptarta, kaip bus reaguojama į tokius pranešimus. Šitokiu būdu vaikas mokosi suprasti, koks jo elgesys yra laikomas tinkamu, o koks – netinkamu.

Naudota ir rekomenduojama literatūra:

1. Bulotaitė, L., Pivorienė, R. V., Sturlienė, N. (2000). Drauge su vaiku. Vilnius.
2. Giedrienė, R., Monkevičienė, O. (1995). Kodėl nemiela mokykla? Vilnius.
3. Psichikos sveikatos prielaidos (2002). Šiauliai.
4. Мони́на, Т., Лютова-Робертс, Е., Чутко, Л. (2007) *Гиперактивные дети: психолого-педагогическая помощь*. Санкт – Петербург.
5. Пасечник, Л. В. (2007) *Неримо korekcija ir hiperaktyvumas vaikystėje (Корекция тревожности и гиперактивности в детском возрасте)*. Москва.